

Όνομα: _____

Οι **αντωνυμίες** είναι κλιτές λέξεις που αντικαθιστούν ονοματικές φράσεις και κάνουν την ίδια δουλειά με αυτές.

- **Προσωπικές αντωνυμίες** χρησιμοποιούμε όταν θέλουμε να μιλήσουμε για τα τρία πρόσωπα που είναι δυνατόν να μας απασχολούν σε μια συζήτηση, δηλαδή για εμένα (**εγώ** - πρώτο πρόσωπο), για εσένα (**εσύ** - δεύτερο πρόσωπο) και για κάποιον άλλο (**αυτός** - τρίτο πρόσωπο - **ΒΛ. Φ.Ε. 12 Ε' ΤΑΞΗΣ**).

ΠΡΟΣΟΧΗ: Τα άρθρα μπαίνουν μπροστά από τα ονόματα, ενώ οι αντωνυμίες μπαίνουν πριν ή μετά από τα ρήματα.
π.χ. **Τις** έδωσα **τις** τσάντες.

- **Κτητικές αντωνυμίες** χρησιμοποιούμε για να δηλώσουμε σε ποιον ανήκει κάποιο πράγμα.
 - Είναι οι αδύνατοι τύποι των προσωπικών αντωνυμιών στη γενική.
 - Το επίθετο δικός, -ή, -ό + γενική του αδύνατου τύπου της προσωπικής αντωνυμίας).

- **Οι αυτοπαθείς αντωνυμίες** μάς δείχνουν ότι το ίδιο πρόσωπο ενεργεί αλλά και δέχεται την ενέργεια του ρήματος.
 - Η αντωνυμία ο εαυτός μου σχηματίζει και τα τρία πρόσωπα και στους δύο αριθμούς.

- **Ερωτηματικές** χρησιμοποιούμε όταν ρωτάμε ή αναρωτιόμαστε.
 - το άκλιτο τι
 - ποιος, ποια, ποιο... (ποιανού, ποιανής, ποιανού, ποιανών ή τίνος)
 - πόσος, πόση, πόσο...

ΠΡΟΣΟΧΗ: Μην μπερδεύεις το ερωτηματικό ποιο με το επίρρημα πιο.

- **Οι οριστικές αντωνυμίες** δείχνουν ότι κάποιο ο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα ξεχωρίζει από άλλα πρόσωπα, ζώα ή πράγματα του είδους του. Αυτές είναι:
 - η φράση ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο (κλίνεται κατά τα επίθετα σε -ος, -α, -ο,)
 - το επίθετο μόνος, μόνη, μόνο (κλίνεται κατά τα επίθετα σε -ος, -η, -ο και συνοδεύεται από τη γενική του αδύνατου τύπου της προσωπικής αντωνυμίας.

- **Δεικτικές αντωνυμίες** χρησιμοποιούμε για να δείξουμε πρόσωπα, ζώα ή πράγματα τα οποία είναι κοντά μας ή στα οποία αναφερθήκαμε λίγο πριν. Αυτές είναι:
 - αυτός, αυτή, αυτό...
 - ετούτος, ετούτη, ετούτο...
 - εκείνος, εκείνη, εκείνο...
 - τέτοιος, τέτοια, τέτοιο...
 - τόσοσ, τόσοση, τόσο...

- **Αναφορικές αντωνυμίες** χρησιμοποιούμε για να συνδέσουμε τη δευτερεύουσα πρόταση με μια άλλη λέξη στην οποία αναφέρεται η πρόταση.
 - το άκλιτο που
 - ο οποίος, η οποία, το οποίο...
 - όποιος, όποια, όποιο...
 - όσος, όση, όσο...
 - ό,τι (Το αναφορικό ό,τι σημαίνει οτιδήποτε και παίρνει υποδιαστολή σε αντίθεση με τον ειδικό σύνδεσμο ότι.)

- **Οι αόριστες αντωνυμίες** δεν ορίζουν ακριβώς για ποιο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα μιλάμε.
 - ένας, μια, ένα...
 - κανένας, καμιά, κανένα...
 - κάθε- καθένας, καθεμιά, καθένα...
 - κάποιος, κάποια, κάποιο...
 - κάμποσος, κάμποση, κάμποσο...
 - μερικοί, μερικές, μερικά...
 - άλλος, άλλη, άλλο...
 - κάτι-κατιτί
 - καθετί
 - τίποτε-τίποτα
 - ο δείνα, η δείνα, το δείνα
 - ο τάδε, η τάδε, το τάδε

1. Κάνε γραμματική αναγνώριση στις παρακάτω αντωνυμίες:

ετούτη: _____

εμείς: _____

κάποιο: _____

ό,τι: _____

δικά μου: _____

τον εαυτό σου: _____

2. Υπογράμμισε τις αντωνυμίες στο παρακάτω κείμενο:

«Κανείς δεν τον είδε κατά πού είχε τραβήξει. Κανείς δεν τον είδε τι δρόμο είχε πάρει. Το άλογό του γύρισε μονάχο στο σπίτι του. Άλλοι έλεγαν ότι θα έπεσε στο ποτάμι και πνίγηκε, άλλοι ότι θα τρύπωσε σε καμιά σπηλιά κι εκεί πέθανε κάποια μέρα από την πίκρα του, χωρίς να τον δει κανείς, κι άλλοι ότι έφυγε. Το Σούλι τον έχασε, το σπίτι του τον ξέγραψε από τους ζωντανούς κι έκανε για εκείνον τα μνημόσυνά του».

3. Υπογράμμισε τις αντωνυμίες στις παρακάτω προτάσεις και γράψε από κάτω τι είδους είναι η καθεμιά απ' αυτές:

- Ξέρεις τίποτα νέο να μας πεις για το τι έγινε στο χωριό μας μετά το χθεσινό σεισμό;

- Ποιος είναι αυτός που σου φωνάζει και τι θέλει τέτοια ώρα εδώ;

- Μερικοί άνθρωποι άλλα λένε και άλλα κάνουν.

- Εσύ να μην ακούς ό,τι σου λέει ο καθένας, αλλά να σκέφτεσαι μόνος σου ποιο είναι το σωστό και να το κάνεις.

- Πόσους μήνες θα πρέπει να περιμένουν αυτοί οι άνθρωποι, για να ανοίξει, τελικά, ετούτος εδώ ο δρόμος;

- Σας ζήτησε στο τηλέφωνο κάποιος κύριος και μας είπε ότι θα ξανατηλεφωνήσει σε λίγο.

- Κανείς δεν τον ξαναείδε από τότε. Μερικοί είπαν ότι μάλλον είχε αιχμαλωτιστεί.

4. Γράψε δίπλα τις παρακάτω προτάσεις, αντικαθιστώντας τα ουσιαστικά με τους αδύνατους τύπους των προσωπικών αντωνυμιών, σύμφωνα με το παράδειγμα:

- Υποδέχτηκε το θείο του: Τον υποδέχτηκε.

- Άκουσε τον πατέρα του: _____

- Τρόμαξε τα παιδιά με τη φωνή του: _____

- Μίλησε ευγενικά του ξένου: _____

- Φίλησε της γιαγιάς της το χέρι: _____

- Η βροχή καθάρισε τους δρόμους: _____

- Ο Κώστας φεύγει πρωί για τη δουλειά του. _____

- Ο Μιχάλης και ο Νίκος είναι φίλοι. _____